Standpunt Duurzaamheid 2025

Inleiding

De Studentenraad zet zich in voor duurzaamheid aan UAntwerpen. De studenten zien en horen de impact van de klimaatsveranderingen op heel de wereld. Zo zijn de laatste jaren een stijgend aantal overstromingen geweest. In het huidig klimaat zijn 4,5% van gebouwen in Vlaanderen onderhevig aan mogelijke wateroverlast, tegen 2050 zal dit verhogen naar 7,8%. De situatie is erger voor kwetsbare instellingen. Daarbij is in het huidig klimaat 6,5% onderhevig aan mogelijke wateroverlast. Tegen 2050 zal dit percentage toenemen tot 11,4%. Qua overstromingen zijn in huidig klimaat 0,7% van gebouwen overstroombaar. Dit zal oplopen tot 1,3% tegen 2050. Voor kwetsbare gebouwen betreft dit in huidig klimaat 1,0% en in 2050 2,2%.[1] Daarnaast zijn er ook hittegolven geweest en wordt de samenleving geconfronteerd met abnormale temperaturen. Het aantal tropische dage n in België loopt sinds 1970 duidelijk op. Sindsdien is de trendlijn immers vervijfvoudigd tot 2024: van gemiddeld 1,4 dagen naar 6,5 tropische dagen in een jaar.[2] Ook de komst van AI doet denken aan duurzaamheid. In dit kader is het nodig dat de Studentenraad standpunt inneemt en duidelijk stelt dat zij zich inzet voor duurzaamheid, niet alleen om de eigen voetafdruk te beperken maar ook gezien de maatschappelijke voorbeeldrol van de universiteit. Op die manier wordt meer aandacht gevestigd hierover en verdwijnt dit niet in de achtergrond.

Gezien het vorige standpunt hieromtrent reeds 4 jaar oud is, dient deze geactualiseerd te worden aan de huidige context. Toch zijn niet alle zaken verandert en wordt dit standpunt gebruikt om weer te wijzen op enkele punten die reeds in het vorig standpunt stonden.

In dit standpunt zal eerst aandacht gevestigd worden op het Onderwijs, vervolgens Sociale zaken om dan te kijken naar de eigen interne werking. Telkens zullen aanbevelingen geformuleerd worden, behoudens interne werking, daar worden actiepunten geformuleerd.

Dit standpunt is tot stand gekomen door de Coördinator Samenleving en Ethiek, de leden van de Algemene Vergadering en GreenOffice.

Dit standpunt is goedgekeurd op de Algemene Vergadering van de Studentenraad op xx/xx/xxxx.

Allereerst zullen de aanbevelingen opgesomd worden, waarna een uitleg komt per domein.

---

[1] Bij wateroverlast is de bron van het teveel aan water pluviaal, door korte maar erg hevige regenval. Bij een overstroming is de bron van het teveel aan water fluviaal, vanuit waterlopen die buiten hun oevers treden. In tegenstelling tot wateroverlast wat in nagenoeg alle gemeenten in het Vlaamse Gewest voor kan komen, is de overstroming een meer lokaal gegeven bepaald door de ligging van waterlopen. https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/milieu-en-natuur/wateroverlast-en-overstroming-van-gebouwen-en-kwetsbare-instellingen en https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/milieu-en-natuur/wateroverlast-en-overstroming-van-gebouwen-en-kwetsbare-instellingen/metadata-wateroverlast-en-overstroming-van-gebouwen-en-kwetsbare-instellingen#definities.

[2] https://vmm.vlaanderen.be/feiten-cijfers/klimaat/klimaatthemas/hittestress/indicator-hittegolven-en-andere-temperatuurextremen?activeAccordion=fe2fe8ab-4f85-48e1-8fde-145fff987175

Aanbevelingen

Onderwijs:

Aanbeveling 1: Duurzaamheid afdoende incorporeren en behandelen in alle opleidingen aan UAntwerpen, zodoende dat de studenten leren om duurzaamheidsafwegingen te maken. Hierbij dient het verband tussen duurzaamheid en kolonialisme en de inter- en multidisciplinaire aspecten van duurzaamheid dienen aan bod te komen.

Aanbeveling 2: Er dient bewust en duurzaam beleid gevoerd te worden rond boeken en cursussen, ook op niveau van de lesgever. Hierbij dient een online raadpleging van boeken en cursussen mogelijk gemaakt te worden. Dit kan in de vorm van pdf's.

Aanbeveling 3: Een uniform en milieubewust beleid dient gevormd te worden over het gebruik van generatieve AI.

Aanbeveling 4: Duurzaamheid moet niet alleen in algemene termen gecommuniceerd worden maar ook concrete en lokale casussen en initiatieven dienen belicht te worden.

Sociale zaken:

Aanbeveling 1: De UAntwerpen stimuleert het gebruik van de handboeken als lesmateriaal door de studenten in de bibliotheek.

Aanbeveling 2: De UAntwerpen stimuleert recyclage door papiermanden te zetten. Specifiek in de bibliotheek en op de studieplekken.

Aanbeveling 3: De UAntwerpen dient transparant te zijn over de prijzen, ook online, van de Komida en in welke mate zij vervuilende industrieën financiert en hoe UAntwerpen zelf door deze industrieën gefinancierd wordt.

Aanbeveling 4: De UAntwerpen dient ook duurzaamheidsinitiatieven te ondersteunen en te stimuleren voor zowel studenten als docenten.

Aanbeveling 5: De UAntwerpen dient actief te waarborgen dat haar campussen op een snelle, veilige en kostenefficiënte manier bereikbaar zijn met duurzame vervoersopties.

Interne werking:

Actiepunt 1: De Studentenraad streeft naar een *zero-foodwaste* bij haar vergaderingen.

Actiepunt 2: De Studentenraad maakt bewust gebruik van papier en drukt enkel af wanneer noodzakelijk.

Actiepunt 3: De Studentenraad stimuleert het gebruik van haar drinkenbussen door studentenvertegenwoordigers en moedigt het gebruik van 'geefkasten' aan.

Actiepunt 4: De Studentenraad stimuleert de studentenvertegenwoordigers om op een duurzame wijze zich te verplaatsen naar de vergaderingen.

Actiepunt 5: De Studentenraad werkt nauw samen met andere partners, zoals andere studentenraden van universiteiten rond duurzaamheidsinitiatieven.

Onderwijs

Betreffende onderwijs, is er ruimte voor verbeteringen. Zo begint het bij het onderwijzen van de studenten in de thematiek rond duurzaamheid. De Studentenraad erkent dat de universiteit inspanningen doet door bijvoorbeeld een interdisciplinaire projectdag te organiseren met een onderwerp dat nauw verbonden is aan duurzaamheid zoals PFOS/PFAS en sustainabilty challenges in aeroport development. Toch dient benadrukt te worden dat er ruime verschillen bestaan tussen de faculteiten over de manier waarop lesgegeven wordt over duurzaamheid. Het is immers zo dat de ene faculteit dit thema uitgebreid behandelt terwijl de andere faculteit hier slechts kortstondig of zelfs niet bij stil staan. In de lessen dienen het verband tussen duurzaamheid en kolonialisme en de inter- en multidisciplinaire aspecten van duurzaamheid aan bod te komen. Het is van groot belang dat afgestudeerde studenten kennis van zaken hebben omtrent duurzaamheid om als universiteit well-rounded en breed geschoolde profielen af te leveren op de arbeidersmarkt. Daartoe wil de Studentenraad dat alle studenten hier voldoende over geïnformeerd worden.

Vervolgens moet er gewezen worden op het verminderen van de papierstapel van de UAntwerpen. Meer bepaald betreft dit het gebruikmaken van enkel de noodzakelijke boeken en cursussen. Vaak worden boeken en cursussen aangekocht die uiteindelijk in de papiermand belanden, aangezien deze niet meer gebruikt kunnen worden of niet doorverkocht kunnen worden.

Daarenboven brengen professoren van enkele boeken bijna jaarlijks een nieuwe versie uit, zonder substantiële veranderingen. Het gebruik van oudere versies zou kunnen worden gefaciliteerd door het publiceren van referentiepaginanummers, of door het verwijzen naar hoofdstukken. Dit praktische probleem is een drempel om boeken en cursussen in bruikleen te nemen of over te nemen van oudere studenten. Indien slechts kleine wijzigingen aangebracht worden zouden deze wijzigingen online beschikbaar gesteld kunnen worden. Daarenboven moedigt de Studentenraad aan om de volledige handboeken en cursussen online beschikbaar te stellen als pdf, zodanig dat de studenten zelf de keuze hebben om al dan niet een fysieke weergave aan te kopen of af te drukken. Eventuele maatregelen om het breed verspreiden van deze pdf's tegen te gaan, kunnen worden overwogen. Zo is het mogelijk de naam van de student automatisch op alle pagina’s te plaatsen.

Hierbij sluit aan dat studenten vaak dringend aangeraden worden een boek aan te schaffen, terwijl deze louter als referentiemateriaal gebruikt wordt voor het desbetreffende opleidingsonderdeel. Voor zulke toepassingen, zouden wij vragen om studenten eerder door te verwijzen naar een bibliotheek in plaats van het aandringen tot aankoop. We raden elke professor aan om de boekenlijst onder de loep te nemen, zodat studenten niet onnodig een privébibliotheek aanleggen.

Verder, kan het debat rond generatieve AI niet ontbreken in dit standpunt. Er dient een centraal beleid gevormd worden rond AI, gekoppeld aan een bewustwordingscampagne over de milieu-impact van het gebruik ervan. Immers is de impact van generatieve AI groter dan eenvoudige opzoekingen op het internet. Er wordt te vaak gefocust op de verhoogde productiviteit van generatieve AI terwijl de klimatologische gevolgen niet vermeld worden.

Tot slot, wil de Studentenraad dat UAntwerpen in concretere termen over duurzaamheid communiceert. Nu is haar communicatie heel algemeen. Indien zij duurzaamheid in concrete casussen zou communiceren, kan de student zich sneller verbonden voelen met het onderwerp en zal een grotere bereidwilligheid zijn om hierover te leren, denken en spreken.

Sociale zaken

In het kader van sociale zaken zijn er ook mogelijkheden tot verbetering.

Vooreerst moet meer ingezet worden op duurzaamheid in de bibliotheek. Hiermee wordt bedoeld dat UAntwerpen dient te zorgen dat de studenten op de hoogte zijn van de noodzakelijke handboeken in de bibliotheek. Concreter, betreft het die handboeken waarbij de professor meent dat het noodzakelijk lesmateriaal is maar dit slechts gebruikt om enkele verwijzingen te maken. Dit brengt niet enkel een milieu-impact met zich mee, maar ook een kost voor de student. Deze moeten studenten in de bibliotheek kunnen raadplegen. Deze kunnen de studenten dan in de bibliotheek raadplegen in plaats van het lesmateriaal aan te kopen en na het doorlopen van de les weg te gooien of er niets meer mee doen.

Vervolgens zou de UAntwerpen om het recycleren in de bibliotheek ook papiermanden kunnen plaatsen. Vandaag worden de gebruikte papieren in de bibliotheek bij het restafval gegooid terwijl deze makkelijk recycleerbaar zijn. Specifiek zouden dergelijke papiermanden in de bibliotheek moeten komen maar kunnen deze ook op meerdere plaatsen gezet worden, zoals op de verscheidene studieplekken op de verschillende campussen.

De Studentenraad is voorstander van het gebruik van herbruikbare voedsel- en drankverpakkingen in de Komida's. De recente wijzigingen in de Komida's zijn ook aan te moedigen. Toch roepen we hierbij op om op recurrente basis een evaluatie te doen van de volledige gebruikscyclus — de verpakkingen dienen immers ook op ecologische wijze gekuist te worden, en het computersysteem achter de qr-codes moet een duurzaamheidstoets doorstaan. Hiernaast willen we oproepen tot een bewustzijnscampagne rond het gebruik van het systeem zodat de gebruikersbasis niet enkel uit *early adopters* bestaat en de impact gemaximaliseerd kan worden.

Qua voedsel dient de UAntwerpen transparant te zijn over de prijzen. Zo zou online de prijzen van het menu getoond dienen te worden. Daarenboven zouden de productiekosten ook vermeld moeten worden van enerzijds de veganistische en vegetarische opties en anderzijds de opties met vlees/vis. Op die manier kan er een incentive gecreëerd worden voor studenten om de duurzamere optie te kiezen, namelijk de optie zonder vlees/vis. Zo kan de Komida ook een 'true cost'-menu opstellen, waarbij de impact van het menu op het milieu weergegeven wordt. Hier aansluitend zou de UAntwerpen ook transparant dienen te zijn over de mate waarin zij gefinancierd wordt door vervuilende industrieën en in welke mate zij vervuilende industrieën financiert.

De UAntwerpen dient ook initiatieven rond duurzaamheid te ondersteunen en te stimuleren voor zowel studenten als docenten. Hierbij kan gedacht worden aan een jaarlijkse bijeenkomst door studenten waarbij gesproken wordt over duurzaamheid, het verder bekendmaken van de Climate Week bij studenten en personeel, het promoten van het gebruik van de 'geefkasten' op elke campus, het gebruik van de drinkwatervoorzieningen in plaats van flessen water te kopen…

Tot slot, dient er steeds ingezet te worden op de duurzame mobiliteit van personeel en studenten. De Studentenraad UAntwerpen is vragende partij voor duurzame vervoersoplossingen van, naar en tussen de campussen. Duurzame keuzes moeten gestimuleerd en gefaciliteerd worden. Hierbij kan gedacht worden aan goede en betrouwbare busverbindingen, veilige fietsverbindingen en voldoende velostations in omgeving van de campussen. Daarnaast moeten initiatieven waarbij vervoersmiddelen uitgeleend of verhuurd worden meer gepromoot worden.

Interne werking

De Studentenraad streeft naar een eigen duurzame interne werking. Zo wordt gestreefd naar een *zero foodwaste* bij haar vergaderingen. Dit, zowel bij haar Algemene Vergaderingen, als bij haar Werkgroepen als bij de Facultaire Overlegorganen. De studentenvertegenwoordigers van de Studentenraad verbinden zich ertoe om telkens wanneer een vergadering plaatsvindt, tijdig aan te duiden of zij aanwezig zullen zijn zodanig dat er geen overaanbod aan voedsel is.

Vervolgens waakt de Studentenraad over het zo weinig mogelijk afdrukken van papier dat later weggegooid wordt. De Studentenraad stimuleert daarnaast ook de studentenvertegenwoordigers om gebruik te maken van de drinkbussen die zij krijgen zodanig dat zij geen waterflessen dienen te kopen en gebruikmaken van de verscheidene drinkwatervoorzieningen. Daarnaast moedigt de Studentenraad het gebruik van 'geefkasten' die op elke campus aanwezig zijn, aan.

Verder blijft de Studentenraad inzetten op een duurzame verplaatsing naar haar vergaderingen door het gebruik van het openbaar vervoer en/of de velo's te promoten. Zij zorgt ervoor dat studentenvertegenwoordigers beroep kunnen doen op een lijnkaart of treinticketje zodanig dat de studentenvertegenwoordiger zich kosteloos naar vergaderingen kan verplaatsen.

Tot slot, werkt de Studentenraad nauw samen met andere partners, zoals andere studentenraden van universiteiten rond duurzaamheidsinitiatieven.